EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

Brüssel, 20. juuni 2008 (OR. en)

11018/08

CONCL 2

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	**EUROOPA ÜLEMKOGU BRÜSSELIS 19.–20. JUUNI 2008** **EESISTUJARIIGI JÄRELDUSED**

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele Brüsselis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu (19.-20. juuni 2008) eesistujariigi järeldused.

Euroopa Ülemkogu kohtumisele eelnes Euroopa Parlamendi presidendi Hans-Gert Pötteringi ettekanne, millele järgnes arvamuste vahetamine.

LISSABONI LEPING

1. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks ülemkogu 2007. aasta detsembri järeldustega kooskõlas tehtud ettevalmistava töö.

2. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks Iirimaal Lissaboni lepingu üle toimunud referendumi tulemused ja tegi kokkuvõtte olukorrast Iirimaa peaministri Brian Coweni esialgse hinnangu põhjal.

3. Euroopa Ülemkogu nõustus, et olukorra analüüsimiseks on vaja rohkem aega. Ülemkogu märkis, et Iirimaa valitsus alustab nii riigisiseselt kui teiste liikmesriikidega aktiivseid konsultatsioone, et teha ettepanekuid edasisteks ühisteks sammudeks.

4. Tuletades meelde, et Lissaboni lepingu eesmärk on aidata laienenud liidul tegutseda tõhusamal ja demokraatlikumal viisil, märkis Euroopa Ülemkogu, et 19 liikmesriigi parlamendid on lepingu ratifitseerinud ja et ratifitseerimisprotsess jätkub ka ülejäänud riikides.[1]

5. Euroopa Ülemkogu nõustus Iirimaa ettepanekuga, et selle küsimuse juurde tullakse tagasi 15. oktoobri 2008. aasta kohtumisel, et kaaluda edasist tegevust. Ülemkogu rõhutas, et seni on oluline jätkata konkreetsete tulemuste saavutamist erinevates poliitikavaldkondades, mis kodanikele muret valmistavad.

[1] Euroopa Ülemkogu märkis, et Tšehhi Vabariik ei saa ratifitseerimisprotsessi lõpule viia enne, kui konstitutsioonikohus esitab positiivse arvamuse Lissaboni lepingu vastavuse kohta Tšehhi Vabariigi põhiseadusliku korraga.

VABADUS, TURVALISUS JA ÕIGUS

6. ELi kui vabaduse, turvalisuse ja õiguse ala tugevdamine on kodanike jaoks oluline prioriteet. Euroopa Ülemkogu kutsub Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni üles tegema kõik jõupingutused, et tagada kõnealuses valdkonnas menetluses olevate olulisi õigusakte käsitlevate ettepanekute kiire vastuvõtmine enne aasta lõppu või kui see asjakohane, siis enne Euroopa Parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu.

7. Euroopa Ülemkogu rõhutas eelmise aasta detsembri kohtumisel, et on vaja uuendada tervikliku Euroopa rändepoliitika väljatöötamiseks võetud poliitilist kohustust. Pärast seda on saavutatud olulist edu, eelkõige integreeritud piirihalduse strateegia arendamisel ja koostöö laiendamisel kolmandate riikidega. Lähikuudel tuleks suurendada selles valdkonnas tehtavaid jõupingutusi rändepoliitika sidusamaks ja tõhusamaks muutmiseks. Euroopa Ülemkogu tervitab sellega seoses teatise „Euroopa ühine rändepoliitika: põhimõtted, meetmed ja vahendid" esitamist komisjoni poolt ning ootab huviga tulevase eesistujariigi Prantsusmaa ettepanekut rände- ja varjupaigapakti kohta.

8. Euroopa Ülemkogu rõhutab rände, tööhõive ja arengu vahelisi seoseid ning seda, kui oluline on võidelda peamiste ebaseaduslikku rännet soodustavate teguritega. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles tõhustama tööd, et võtta vastu ettepanekud, mis käsitlevad kolmandate riikide kodanike ELi lubamist kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu tagamiseks, karistusi ebaseaduslike immigrantide tööandjatele, ühtset taotlusmenetlust ning kolmandate riikide kodanike ühiseid õigusi.

9. Euroopa Ülemkogu tervitab nõukogu 2008. aasta aprilli järeldusi praktilise koostöö kohta varjupaiga valdkonnas ning komisjoni teatist „Poliitikakava varjupaiga kohta, ELi terviklik lähenemisviis kaitsele." Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust teha jätkuvalt edusamme tulevase Euroopa ühise varjupaigasüsteemi osas, et viia see ellu aastaks 2010.

10. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et on tähtis jätkata tööd integreeritud piirihalduse strateegia edasiseks arendamiseks, sealhulgas otsida lahendusi mõningaid liikmesriike puudutavale erakorralisele koormusele ning edendada vastutuse õiglast jagamist. Vajalikud on kiired edusammud FRONTEXi edasiarendamises, sealhulgas tegevuse koordineerimise parandamise kaudu. Välispiiride haldamise parandamiseks tuleb rakendada kaasaegset tehnoloogiat. Komisjonil palutakse esitada ettepanekud sisse- ja väljasõidu ning registreeritud reisijate süsteemide kohta 2010. aasta alguseks. Euroopa Ülemkogu ootab peatset elektroonilise reisivolitussüsteemi ja Euroopa välispiiride seiresüsteemi loomise uuringut ja võimalikke õigusaktide ettepanekuid. Euroopa Ülemkogu palub komisjonil neis küsimustes tõhustada jõupingutusi ja esitada peatselt aruanne saavutatud edu ja võimalike edasiste sammude kohta, pidades silmas üldise strateegia võimalikult peatset arendamist ja rakendamist.

11. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas vajadust tõhusa tagasipöördumis- ja tagasivõtupoliitika järele. Ülemkogu tervitab edu, mida on saavutatud ettepaneku osas, mis käsitleb ühisstandardeid kõnealuses valdkonnas, ja rõhutab, et on tähtis parandada koostööd kolmandate riikidega tagasivõtu küsimustes, sealhulgas rakendades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid kohustusi, ning rõhutab seetõttu kiireloomulist vajadust sõlmida kõigi peamiste päritolu- ja transiidiriikidega tagasivõtulepingud.

12. Kiites heaks nõukogu 16. juuni järeldusi rännet käsitleva üldise lähenemisviisi edendamise kohta, rõhutab Euroopa Ülemkogu, et on tähtis jätkata rändeküsimuste alast dialoogi ja partnerlust kolmandate riikidega geograafiliselt tasakaalustatud viisil. Üldist lähenemisviisi on vaja edasi arendada, eelkõige töötades selleks välja konkreetsed vahendid, nagu rändealased missioonid, koostööplatvormid, liikuvuse alased partnerlused ja rändeprofiilid. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu liikuvuse alaste katsepartnerluste käivitamist Cabo Verde ja Moldova Vabariigiga ning ootab dialoogi alustamist selliste partnerluste üle Gruusia ja Senegaliga. Komisjonil palutakse liikuvuse alaseid katsepartnerlusi hinnata ja esitada aruanne tulemuste kohta hiljemalt 2009. aasta juuniks.

13. Viimastel kuudel ELi terrorismivastase strateegia rakendamisel saavutatud olulist edu märkides rõhutab Euroopa Ülemkogu, et terrorismiga võitlemisel tuleb jõupingutusi tõhustada, austades samas täiel määral õigusriigi põhimõtteid ja inimõigusi. Euroopa Ülemkogu tervitab sellega seoses asjaolu, et ELi terrorismivastase strateegia rakendamine on saanud sisse uue hoo tänu ELi terrorismivastase võitluse koordinaatori hiljutisele aruandele ja selles sisalduvatele soovitustele. Ülemkogu kutsub komisjoni üles jätkama niipea kui võimalik oma tööd radikaliseerumise ja terroristide värbamise ärahoidmiseks. Euroopa Liit peaks kolmandate riikidega tehtavas koostöös tõhusalt kaasa aitama terroristide värbamise ärahoidmisele, andes eelkõige tehnilist abi hariduse, inimõiguste, õigusriigi põhimõtete, kodanikuühiskonna ja hea valitsemistava valdkonnas. Ülemkogu kutsub komisjoni üles keskenduma eelkõige Põhja-Aafrika ja Saheli riikidele ning Lõuna-Aasia piirkonna riikidele.

14. Liikmesriikide pädevate asutuste ja ELi asutuste juurdepääs asjaomasele teabele on hädavajalik, et tõhusalt tõkestada terrorismi ja raskeid kuritegusid. Euroopa Ülemkogu rõhutab seetõttu vajadust tagada kooskõlastatud ja ühtne lähenemisviis kättesaadavuse põhimõtte rakendamisele, seades sihiks infotehnoloogia ja infovõrkude tõhusa kasutamise. Kuigi on jõutud kokkuleppele lisada Prümi lepingu teabevahetust käsitlevad sätted ELi õiguslikku raamistikku, tuleks uurida täiendavaid algatusi teabevahetuse parandamiseks, võttes nõutaval määral arvesse isikuandmete kaitset.

15. 2008. aasta märtsis viidi lõpule Schengeni ala laienemine üheksa liikmesriigi võrra, mille raames kaotati piirikontrollid siseõhupiiridel. See aitab suurendada liikuvust ilma ELi kodanike turvalisust mõjutamata. Euroopa Ülemkogu tervitab Šveitsiga sõlmitud Schengeni assotsieerimislepingu jõustumist ja Liechtensteiniga protokolli allkirjastamist. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike ja komisjoni tungivalt üles tegema tihedat koostööd ja eraldama piisavalt vahendeid, et tagada SIS II käivitamine 2009. aasta septembris. Euroopa Ülemkogu palub komisjonil esitada võimalikud lahendused suuremahuliste infosüsteemide pikaajaliseks haldamiseks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal.

16. Euroopa Ülemkogu tervitab algatust luua järk-järgult 2009. aasta lõpuks ühtne ELi e-õiguskeskkonna portaal.

17. Tuletades meelde Euroopa Ülemkogu 2007. aasta juuni järeldusi rassismi ja ksenofoobia teatavate vormide vastu võitlemist käsitleva raamotsuse suhtes saavutatud üldise kokkuleppe kohta, tervitab Euroopa Ülemkogu esimest üleeuroopalist ärakuulamist, millel käsitleti totalitaarsete režiimide poolt toime pandud kuritegusid, ning tunnistab, et kõnealust protsessi on vaja jätkata.

18. Euroopa Ülemkogu tervitab kriminaalõiguse kaudu keskkonna kaitsmist käsitleva direktiivi suhtes saavutatud kokkulepet ja edusamme laevade põhjustatud merereostust käsitleva direktiivi osas. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas, kui oluline on saavutada keskkonnakaitse kõrge tase kogu ELis. Ülemkogu tervitab samuti sellise raamotsuse kiiret vastuvõtmist, millega edendatakse menetlusõigusi olukorras, kui asjaomane isik ei viibi kohtulikul arutelul, tugevdades seega kõnealuses valdkonnas menetlustagatisi.

19. Jätkuvalt tuleb teha jõupingutusi, et suurendada tsiviilasjades, sealhulgas perekonnaõiguse valdkonnas tehtavat õigusalast koostööd, pidades silmas positiivset mõju, mida selline koostöö võib avaldada kodanike igapäevaelule. Kuigi vastu on võetud tähtsad õigusaktid, mis käsitlevad vahendusmenetlust tsiviil- ja kaubandusasjades, lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust ning vanemlikku vastutust ja lastekaitset, on siiski vaja tööd jätkata. Euroopa Ülemkogu kutsub seetõttu üles võtma enne 2008. aasta lõppu vastu ülalpidamiskohustust käsitleva määruse ja leidma kiiresti poliitilise lahenduse seoses määrusega, mis käsitleb kohtualluvust ja kohaldatavat õigust abieluasjades. Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama pärimist ja testamente käsitleva ettepaneku enne 2008. aasta lõppu.

20. Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust võtta kiired järelmeetmed Euroopa lepinguõiguse ühise tugiraamistiku projekti osas.

21. Eurojusti ja Europoli rolli on vaja tugevdada ning parandada nendevahelist koostööd, et tõhustada võitlust raskete piiriüleste kuritegudega. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline on nõukogu 2008. aasta aprilli istungil saavutatud kokkulepe Europoli asutamist käsitleva otsuse üle, ja kutsub üles seda ametlikult kiiresti vastu võtma vastavalt 2007. aasta juunis kokkulepitud ajakavale. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles viima töö kiiresti lõpule, et võtta 2008. aasta lõpuks ametlikult vastu Eurojusti tugevdamist käsitleva nõukogu otsuse eelnõu.

22. Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust tugevdada koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (eelkõige Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi, Euroopa Nõukogu ja ÜROga).

23. Euroopa Ülemkogu toetab kindlalt eesmärki, mille kohaselt kõik ELi liikmesriigid osaleksid võimalikult kiiresti USA viisanõudest loobumise programmis, et tagada kõigile ELi kodanikele reisimisel täielik vastastikune viisavabadus ja võrdne kohtlemine, nagu see kehtib juba liikmesriikide territooriumile sisenevate USA kodanike suhtes.

24. Euroopa Ülemkogu tervitab jätkuvaid jõupingutusi Euroopa Liidu katastroofide juhtimise suutlikkuse suurendamiseks ning rõhutab vajadust koordineeritud lähenemisviisi järele katastroofidega toimetulemiseks. Ülemkogu kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike seda tööd kiiresti edasi viima.

TOIDU JA NAFTA KÕRGETE HINDADE MÕJU POLIITIKALE

25. Toorainehindade hiljutine tõus on murettekitav nii liidusiseselt, eriti seoses madala sissetulekuga leibkondadega, kui ka väljaspool liitu, eelkõige seoses nende arengumaadega, kes on toiduainete ja/või nafta netoimportijad. See on mitmete algpõhjuste ja tagajärgedega keerukas nähtus, mis mõjutab kõiki ELi poliitikavaldkondi. Euroopa Ülemkogu tervitab kahte sellekohast komisjoni teatist.

26. EL on põllumajanduse valdkonnas juba võtnud meetmeid, et vähendada survet **toidu hindadele** sekkumisvarude müügi, eksporditoetuste vähendamise, maa tootmisest kõrvalejätmise nõude tühistamisega 2008. aastaks, piimakvootide suurendamise ja teraviljade suhtes kehtivate imporditollimaksude kohaldamise peatamisega, parandades seeläbi pakkumist ja aidates stabiliseerida põllumajandusturge.

27. Ühise põllumajanduspoliitika järjestikused reformid on tugevdanud selle turule orienteeritust, vähendanud pakkumise kontrollimeetmeid ja muutnud ELi põllumajandustootjad hinnaarengutele vastuvõtlikumaks. Tähtis on jätkuvalt parandada põllumajanduse turule orienteeritust ja seega võimaldada ELi põllumajandustootjatel reageerida paremini turusignaalidele, samaaegselt tagades õiglase konkurentsi ja edendades säästvat põllumajandust kogu ELis ja tagades piisava toiduainete pakkumise. Kõnealuste küsimustega tegelemiseks kaalub nõukogu ühise põllumajanduspoliitika tervisekontrolli raames täiendavaid samme.

28. Tööd on vaja jätkata innovatsiooni ja teadusuuringute ning põllumajandustootmise arendamise vallas, eelkõige tootmise energiatõhususe ja tootlikkuse kasvu suurendamiseks ning kliimamuutustega kohanemise suutlikkuse tõstmiseks.

29. Mitmed liikmesriigid võtavad kasutusele lühiajalisi meetmeid, et leevendada toiduainete hindade hiljutisest arengust tulenevat mõju madala sissetulekuga leibkondadele. Vältimaks moonutava efektiga hinnasignaale ja laiaulatuslikku järelmõju palkadele ja hindadele, peaksid nimetatud meetmed olema lühiajalised ja sihipärased.

30. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni algatust vaadata ühtse turu läbivaatamise raames läbi jaemüügisektori piiravate kaubanduseeskirjade küsimus. Euroopa Ülemkogu tervitab ka komisjoni kavatsust jälgida tähelepanelikult tegevust toorainega seotud finantsturgudel, sealhulgas spekulatiivset kauplemist, ja nende mõju nii hinna muutustele kui ka poliitikatele. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni esitama kõnealuses küsimuses aruande enne Euroopa Ülemkogu kohtumist 2008. aasta detsembris ja kaaluma asjakohaste poliitikameetmete, sealhulgas turu läbipaistvust parandavate meetmete esildamist.

31. On tähtis tagada biokütuseid käsitleva poliitika jätkusuutlikkus, kehtestades esimese põlvkonna biokütuste säästva tootmise kriteeriumid ja innustades teise põlvkonna biokütuste tootmist kõrvalsaadustest. Vaja on ka kiiresti hinnata võimalikku mõju toiduks mõeldud põllumajandussaadustele ja võtta vajaduse korral meetmeid puuduste kõrvaldamiseks. Täiendavalt tuleks hinnata ka biokütuste tootmise ja tarbimise mõju keskkonnale ja selle sotsiaalseid tagajärgi nii Euroopa Liidus kui ka väljaspool liitu. Sellega seoses rõhutab Euroopa Ülemkogu, et on tähtis edendada koordineerimist ELi rahvusvaheliste partneritega.

32. Toidu kõrged hinnad avaldavad eriti suurt survet arengumaadele. Kõrged hinnad mõjutavad tõsiselt maailma vaeseimaid elanikkondi ja ohustavad kõikide aastatuhande arengueesmärkide saavutamist. Euroopa Liit peab seetõttu võtma arengu- ja humanitaarabi alaseid meetmeid. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni kavatsust esitada praeguse finantsperspektiivi raames ettepanek arengumaades põllumajandust toetava uue fondi kohta. Oma jõupingutustes teeb EL tihedat koostööd ÜRO ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega ning partnerriikide endi poliitika ja strateegiate raames.

33. EL juba annab olulist toidu- ja humanitaarabi mitmetes kõige kriitilisemas olukorras olevates piirkondades ning kaasab vahendid selleks, et rahastada lisaks toiduabile ka vaestele ja haavatavatele elanikkonnarühmadele mõeldud tugivõrgustikke.

34. EL toetab koordineeritumaid ja pikaajalisemaid rahvusvahelisi meetmeid praeguse toidukriisi lahendamiseks, eelkõige ÜRO, rahvusvaheliste rahandusinstitutsioonide ja G8 raames võetavaid meetmeid. EL tervitab sellest lähtuvalt ÜRO peasekretäri poolt loodud ülemaailmse toiduga kindlustatuse kriisi käsitlevat kõrgetasemelist töökonda. EL on otsustanud täita täiel määral oma rolli 5. juunil 2008 Roomas toimunud FAO kõrgetasemelisel maailma toiduga kindlustamist käsitleval konverentsil kokkulepitud deklaratsiooni rakendamisel.

35. EL kasutab kolmandate riikidega peetavat poliitikaalast dialoogi läbipaistval viisil, et püüda vähendada toidueksportidi piiranguid ja ekspordikeelde. EL tõstatab selle küsimuse ka WTOs ja muudel asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel. Lisaks püüab EL jätkuvalt saavutada Doha läbirääkimistevooru igakülgset, ambitsioonikat ja tasakaalustatud lõpuleviimist.

36. EL toetab põllumajandustoodete pakkumisega seotud kindlate meetmete võtmist arengumaades, eraldades eelkõige vajalikud vahendid põllumajandusliku tooraine rahastamiseks ning abi turupõhiste riskijuhtimise vahendite kasutamiseks. EL suurendab märkimisväärselt oma toetust põllumajandusse suunatud avaliku ja erasektori investeeringutele ning innustab arenguriike töötama välja üldiselt paremat põllumajanduspoliitikat, toetama eelkõige toiduga kindlustatust ja tugevdama piirkondlikku integratsiooni. Erilist tähelepanu pööratakse väikepõllumajandustootjatele ja energiatõhususe tõstmisele.

37. Euroopa Ülemkogu väljendab muret seoses **nafta- ja gaasihindade** pideva tõusuga ning nende sotsiaalse ja majandusliku mõjuga. Võib kaaluda meetmeid, et leevendada kõrgemate nafta- ja gaasihindade mõju vaesematele elanikkonnakihtidele, kuid need meetmed peaksid olema lühiajalised ja sihipärased. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni kavatsust teha ettepanek mõningate lühiajaliste meetmete kohta, mille eesmärk on toetada kalandussektori ümberkujundamise pikaajalist protsessi. Vältida tuleks moonutava mõjuga maksupoliitilisi ja muid meetmeid, mis takistavad majandustegevuses osalejatel vajalikul määral kohaneda. Euroopa Ülemkogu kutsub järgmist eesistujariiki koostöös komisjoniga üles analüüsima selliste meetmete teostatavust ja toimet, mis leevendaksid nafta ja gaasi hindade järsu tõusu mõju, ning esitama aruande enne Euroopa Ülemkogu oktoobri kohtumist.

38. Kõnealused arengud toovad esile vajaduse võtta kiiresti vastu kliimamuutuste ja energeetikapakett, mille paljud elemendid võimaldavad olukorda leevendada. Energiatõhususe ja energiasäästu suurendamiseks ning ELi energiavarustuse mitmekesistamiseks on tarvis lisajõupingutusi. Sellega seoses on oluline roll eelkõige uutel tehnoloogiatel. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike, komisjoni ja Euroopa Investeerimispanka üles toetama meetmeid, mis soodustavad leibkondade ja majandusharude investeeringuid energiatõhususse ja taastuvate energiaallikate kasutamisse, samuti fossiilkütuste keskkonnasõbralikumasse kasutamisse. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike ja komisjoni tungivalt üles kiirendama 2006. aasta energiatõhususe tegevuskava rakendamist ning kaaluma selle võimalikku läbivaatamist. Ülemkogu märgib samuti, et komisjon esitab peagi ettepanekud energia maksustamise ja *Eurovignette*'i direktiivi muutmise kohta.

39. Kiiresti tuleks analüüsida ka muid meetmeid, eelkõige selleks et edendada konkurentsi energiaturgudel, edendada transpordisüsteemide ajakohastamist, sealhulgas alternatiivsete tehnoloogiate, muu hulgas elektriautode arendamist, ning suurendada naftaturgude läbipaistvust, sealhulgas seoses naftavarudega. Nii Euroopa kui rahvusvahelisel tasandil tuleks tõhustada dialoogi nafta- ja gaasiettevõtete, naftat ja gaasi tootvate riikide ning neid importivate arengumaadega, et tagada pakkumise parem reaktsioon turuvajadustele ning parandada leiukohtade uuringusse, tootmisse, rafineerimisvõimsusse ja alternatiivsetesse energiaallikatesse investeerimise raamtingimusi. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu Saudi Araabia otsust kutsuda 22. juunil Jiddahis kokku naftat tootvate ja tarbivate riikide kohtumine.

40. Euroopa Ülemkogu võtab eriti arvesse komisjoni kavatsust jälgida toidu ja nafta hindade arenguid Euroopas ja mujal maailmas ning ootab, et komisjon esitaks enne 2008. aasta detsembris toimuvat Euroopa Ülemkogu kohtumist aruande olukorra arengu kohta. Samuti innustab Euroopa Ülemkogu komisjoni jälgima arenguid teistel toorainega seotud turgudel. Toidu ja energia kõrgetest hindadest mõjutatud mitmeid poliitikavaldkondi silmas pidades palub Euroopa Ülemkogu üldasjade ja välissuhete nõukogul jälgida tähelepanelikult selles küsimuses asjaomastes nõukogu koosseisudes tehtud tööd ning esitada selle kohta aruanne 2008. aasta oktoobriks.

MAJANDUS-, SOTSIAAL-, TERVISE- JA KESKKONNAKÜSIMUSED

41. Käesoleval aastal möödub kümme aastat ajaloolisest otsusest võtta kasutusele euro ja Euroopa Keskpanga loomisest. Euroopa Ülemkogu tervitab sel puhul majandus- ja rahaliidu esimese kümnendi märkimisväärset edu. Eesseisvate majanduslike väljakutsetega silmitsi seistes tuleb tugineda sellele edule. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles komisjoni teatisele „EMU@10" tuginedes analüüsima, kuidas tugevdada majandus- ja rahaliidu majandusliku raamistiku rakendamist ühisraha potentsiaali ja kasu täielikuks realiseerimiseks.

42. Euroopa Ülemkogu tervitab Slovakkia poolt alates ELiga ühinemisest saavutatud lähenemist, mis tugineb usaldusväärsele majandus- ja rahanduspoliitikale, ning tervitab kõikide asutamislepingus sätestatud lähenemiskriteeriumide täitmist. Euroopa Ülemkogu tervitab sellega seoses komisjoni ettepanekut, mille kohaselt peaks Slovakkia võtma kasutusele euro 1. jaanuaril 2009.

43. Euroopa Ülemkogu märgib, et rahvusvahelised finantsturud näitavad stabiliseerumise märke, kuid üldine olukord on jätkuvalt ebakindel. Selleks et reageerida finantsturgudel valitsevale segadusele, võeti 2007. aasta oktoobris vastu ajakohastatud laiaulatuslik töökava, mida rakendatakse kavakohaselt ning mille rakendamine tuleks viia lõpule 2008. aasta lõpuks. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles jätkama olukorra tähelepanelikku jälgimist.

44. EL on endiselt pühendunud sellele, et säilitada oma rahvusvaheline juhtroll kliimamuutuste ja energia küsimuses. Euroopa Ülemkogu tervitab edu, mida saavutati 2008. aasta aprillis Bangkokis ja 2008. aasta juunis Bonnis toimunud läbirääkimistel, kus käsitleti 2012. aasta järgset perioodi hõlmavat kliimamuutuste alast ülemaailmset, laiaulatuslikku ja ambitsioonikat kokkulepet. Läbirääkimisi tuleb kiirendada, et jõuda 2009. aastal Kopenhaagenis kokkuleppele kooskõlas 2°C eesmärgiga. Et leppida kokku ELi seisukoht 2009. aasta kevadel kokkutuleval Euroopa Ülemkogul, palutakse komisjonil esitada kõikehõlmav rahastamise ja investeeringuvoogude suurendamise strateegia nii kliimamuutuste leevendamiseks kui nendega kohanemiseks vastavalt Bali tegevuskavale, sealhulgas mehhanismid ohutu ja säästva vähese süsinikdioksiidiheitega tehnoloogia alaseks teadus- ja arendustegevuseks ning selle tehnoloogia levitamiseks ja üleandmiseks.

45. Rahvusvahelise juhtrolli ja usaldusväärsuse säilitamiseks peab Euroopa Liit saavutama kiiresti kokkuleppe kliimamuutuste ja energeetikapaketi suhtes. Seetõttu tervitab Euroopa Ülemkogu tänaseks saavutatud edusamme kliimamuutuste ja energeetikapaketti kuuluvate õigusakte käsitlevate erinevate ettepanekute osas ning innustab nõukogu töötama tihedas koostöös Euroopa Parlamendiga, et saavutada kokkulepe kooskõlas ülemkogu 2008. aasta märtsis toimunud kohtumisel seatud põhimõtetega ja samal kohtumisel määratud tähtajaks. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles looma võimalikult kiiresti mehhanismi liikmesriikide ja erasektori investeeringute stimuleerimiseks, et tagada vastavalt Euroopa Ülemkogu 2007. aasta kevadisel kohtumisel kokkulepitule 2015. aastaks kuni 12 sellise näidiselektrijaama ehitamine ja käitamine, kus kasutatakse süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogiat hõlmavat ärilist energiatootmist. Sellega seoses kinnitab Euroopa Ülemkogu taas vajadust energia ja kliimamuutustega seonduvaid sünergiaid ärakasutavate sidusate poliitikate ja õigusaktide järele kõikides majandussektorites, muu hulgas transpordi valdkonnas.

46. Euroopa Ülemkogu tervitab laiaulatuslikku kokkulepet, milleni on jõutud energia siseturgu käsitlevate ettepanekute paketi põhielementide osas, eelkõige seoses gaasi- ja elektrisektori tarne- ja tootmistegevuse tõhusa eraldamisega jaotusvõrgust. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja Euroopa Parlamenti tungivalt üles saavutama paketi suhtes lõplik kokkulepe enne Euroopa Parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu.

47. Euroopa Ülemkogu tervitab bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi üheksanda istungi edukaid tulemusi, mis on oluliseks sammuks 2010. aasta eesmärkide saavutamisel.

48. Pärast nõukogus saavutatud poliitilisi kokkuleppeid tööajadirektiivi ja ajutiste töötajate töötingimusi käsitleva direktiivi suhtes kutsub ülemkogu Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles saavutama mõlema direktiivi suhtes lõplik tasakaalustatud kokkulepe enne Euroopa Parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu.

49. Euroopa Ülemkogu ootab romi rahvusrühma kaasamise parandamisele suunatud kehtivate poliitikate ja õigusaktide komisjonipoolse hindamise tulemusi ning samuti kõnealuses küsimuses septembris peetavat tulevast konverentsi. Ülemkogu kutsub nõukogu üles võtma seda arvesse muudetud sotsiaalmeetmete kava läbivaatamisel. Euroopa Ülemkogu pöördub kõnealuse küsimuse juurde tagasi enne aasta lõppu.

50. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui oluline on vähendada liikmesriikides ja liikmesriikide vahel erinevusi tervise ja oodatava eluea osas, ning rõhutab olulisimate mittenakkuslike haiguste ennetustegevuse tähtsust. Ülemkogu tervitab sellega seoses nõukogu järeldusi vähktõvest põhjustatud koormuse vähendamise kohta, mis võib aidata kaasa nende eesmärkide saavutamisele.

51. Euroopa Ülemkogu tervitab otsust rajada Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT) Budapesti. See otsus võimaldab instituudil oma tegevust kiiresti alustada, et edendada Euroopa innovatsiooni. Euroopa Ülemkogu tuletab siinkohal meelde 13. detsembril 2003 Brüsselis riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldusi, milles antakse ühenduse tulevikus loodavate ametite ja agentuuride peakorterite jaotuses eelis viimati ühinenud liikmesriikidele. Tulevikus loodavate ametite või agentuuride peakorterid peaksid eelisjärjekorras asuma liikmesriikides, kes ühinesid liiduga aastal 2004 või hiljem, kusjuures võimaluse korral tuleks eelistada liikmesriike, kus veel ei asu ELi ametit või agentuuri.

LÄÄNE-BALKANI RIIGID

52. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas oma täielikku toetust Lääne-Balkani riikide väljavaadetele saada ELi liikmeks vastavalt Thessaloniki tegevuskavale ja Salzburgi deklaratsioonile. Tuletades meelde oma 2006. aasta detsembri järeldusi, rõhutab Euroopa Ülemkogu, et saavutades kindlat edu poliitiliste ja majandusreformide alal ning täites vajalikud tingimused ja nõuded, peaksid ülejäänud Lääne-Balkani piirkonna potentsiaalsed kandidaatriigid saama kandidaatriigi staatuse vastavalt nende endi saavutustele, kusjuures lõplikuks eesmärgiks on ELi liikmesus. Lääne-Balkani riikide stabiilsust, leppimist ja tulevikku silmas pidades on ELiga ühinemise väljavaade jätkuvalt üliоluline.

53. Lääne-Balkani riikide Euroopa suunas liikumise raamistikuks on endiselt stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess. Sellega seoses viimastel aastatel, eelkõige stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute sõlmimisest tulenevalt saavutatud edu on vaja nüüd täiendavalt kindlustada.

54. Euroopa Ülemkogu tervitab märkimisväärset edu, mida on saavutatud piirkonna riikide inimestevaheliste kontaktide hõlbustamisel. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu viisanõude kaotamise üle peetava dialoogi edukat käivitamist Serbia, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Montenegro, Albaania ning Bosnia ja Hertsegoviinaga. Protsessi aluseks on selgeid ja realistlikke kriteeriume sisaldavad teekaardid. Euroopa Ülemkogu kiidab samuti heaks lisas esitatud deklaratsiooni Lääne-Balkani riikide kohta.

55. Euroopa Ülemkogu rõhutab taas piirkondliku koostöö ja heanaaberlike suhete tähtsust. Ülemkogu tervitab üleminekut stabiilsuspaktilt piirkondlikule koostöönõukogule ning innustab piirkonna riike suurendama veelgi piirkonna isevastutust kooskõlas hiljutisel Kagu-Euroopa koostööprotsessi ministrite tasandi kohtumisel Sofias ning Pomorie tippkohtumisel arutatuga.

56. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et **endisel Jugoslaavia Makedoonia Vabariigil** on võimalik teha täiendavaid edusamme ELiga ühinemise suunas käesoleva aasta lõpuks, tingimusel et riik täidab Euroopa Ülemkogu 2005. aasta detsembri kohtumise järeldustes seatud tingimusi, Kopenhaageni poliitilisi kriteeriume ja 2008. aasta veebruari ühinemispartnerluse põhiprioriteete. Sellega seoses võtab Euroopa Ülemkogu teadmiseks nõukogu 16. juuni 2008. aasta istungi (üldasjad ja välissuhted) järeldused. Heanaaberlike suhete säilitamine, sealhulgas läbirääkimiste teel saavutatud ja mõlemale poolele vastuvõetav lahendus nimeküsimusele, on endiselt oluline. EL tervitab **Albaania** võetud kohustust tagada tingimused vabadeks, õiglasteks ja demokraatlikeks valimisteks, mis peavad toimuma 2009. aastal. Samavõrra tähtsad on lisajõupingutused avaliku halduse institutsioonilise suutlikkuse, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ning kohtureformi alal. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks **Montenegro** saavutatud edu ja innustab riiki keskenduma enam haldussuutlikkuse arendamisele, jätkuvale võitlusele korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevusega ning institutsioonide tugevdamisele ja kohtureformile vastavalt põhiseadusele. Selleks et jõuda oma suhetes ELiga järgmisse etappi, peavad Albaania ja Montenegro saavutama veenvaid tulemusi stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute edukal rakendamisel. Euroopa Ülemkogu tervitab stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu hiljutist allkirjastamist **Bosnia ja Hertsegoviinaga**, mis on oluline samm selle riigi Euroopa suunal liikumisel. Bosnia ja Hertsegoviina peab jätkama reformiprotsessi viivitamatut elluviimist eelkõige selleks, et täita eesmärgid ja tingimused kõrge esindaja büroo muutmiseks Euroopa Liidu eriesindaja bürooks. Euroopa Ülemkogu ootab huviga Belgradis uue valitsuse moodustamist, kellel on vajalike reformide jätkamiseks selge Euroopa-suunaline tegevuskava. Tuginedes hiljutisele stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu allakirjutamisele ELiga, saab **Serbia** oma liikumist ELi, sealhulgas kandidaatriigi staatuse suunas kiirendada niipea, kui kõik vajalikud tingimused on täidetud, kooskõlas nõukogu 29. aprilli 2008. aasta istungi (üldasjad ja välissuhted) järeldustega. Tuletades meelde Euroopa Ülemkogu 2007. aasta detsembri järeldusi ning nõukogu 18. veebruari 2008. aasta istungi (üldasjad ja välissuhted) järeldusi, on Euroopa Liit endiselt otsustanud säilitada juhtrolli **Kosovo** stabiilsuse tagamisel, muu hulgas EULEX Kosovo ja ELi eriesindaja abil ning toetades rahvusvahelist tsiviilbürood osana rahvusvahelisest kohalolekust. EL tervitab ÜRO peasekretäri aruannet UNMIKi kohta ning tema aruandes esitatud kavatsust korraldada ümber rahvusvaheline tsiviilkohalolek Kosovos.

See soodustaks missiooni EULEX KOSOVO lähetamist kogu Kosovosse ja võimaldaks ELil mängida olulisemat rolli õigusriigi valdkonnas. Euroopa Ülemkogu tervitab samuti Kosovo pühendumist demokraatia ja kõigi kodanike võrdsuse põhimõtete järgimisele, serblaste ja teiste vähemuste kaitsele, usulise ja kultuuripärandi kaitsele ning rahvusvahelise kohalolekuga seoses võetud kohustustele. Euroopa Ülemkogu väljendab toetust peatsele rahastajate konverentsile ning julgustab nii kahe- kui ka mitmepoolseid rahastajaid abi andma. EL tuletab meelde oma valmisolekut aidata selge Euroopa-perspektiivi kaudu kaasa Kosovo majanduslikule ja poliitilisele arengule kooskõlas kogu piirkonna Euroopa-perspektiiviga.

VÄLISSUHTED

Aastatuhande arengueesmärgid

57. 2008. aasta peaks olema pöördepunktiks säästva arengu raames vaesuse kaotamiseks tehtavate ühiste jõupingutuste tõhustamisel, et tagada kõigi aastatuhande arengueesmärkide saavutamine kogu maailmas aastaks 2015. Mõnes riigis ja valdkonnas tehtud edusamme silmas pidades on Euroopa Ülemkogu veendunud, et kõiki aastatuhande arengueesmärke on siiski võimalik saavutada kõigis maailma piirkondades, tingimusel et selleks võetakse viivitamata ja järjekindlal viisil kooskõlastatud meetmeid kuni aastani 2015. EL tunneb siiski tõsiselt muret paljudes riikides ja piirkondades, eelkõige Sahara-taguses Aafrikas, aastatuhande eesmärkide saavutamisega seonduvate suundumuste pärast.

58. Maailma suurima rahastajana jätkab EL juhtrolli täitmist ning teeb kõik vajalikud jõupingutused ambitsioonikate ja tegevusele orienteeritud meetmete tagamiseks enne käesoleva aasta teisel poolel toimuvaid olulisi sündmusi, milleks on kolmas kõrgetasemeline foorum abi tõhususe teemal (Accra, 2.–4. september), ÜRO kõrgetasemeline kohtumine aastatuhande arengueesmärkide teemal (New York, 25. september) ning arengu rahastamise rahvusvaheline konverents (Doha, 29. november – 2. detsember), ning samuti nende sündmuste ajal ja pärast neid.

59. Euroopa Ülemkogu kiidab täielikult heaks nõukogu 2008. aasta mai järeldused, mis tagavad ELi tugeva ühise reageerimise ülemaailmsele arengualasele väljakutsele. Eelkõige selleks, et saavutada kõik aastatuhande arengueesmärgid, kinnitab EL veel kord oma kohustust saavutada ühine ametliku arenguabi eesmärk, milleks on 0,56% rahvamajanduse kogutulust 2010. aastaks ning 0,7% rahvamajanduse kogutulust 2015. aastaks, nagu on sätestatud nõukogu 2005. aasta mai järeldustes, Euroopa Ülemkogu 2005. aasta juuni järeldustes ja Euroopa arengukonsensuses. Nimetatud kohustuste täitmisel peaks iga-aastane ELi ametlik arenguabi kahekordistuma, ületades 2010. aastaks 66 miljardi euro taseme. Vähemalt pool ühiselt saavutatud abi mahu kasvust eraldatakse Aafrikale. Liikmesriike innustatakse kehtestama oma esialgsed ajakavad, milles näidatakse, kuidas liikmesriigid kavatsevad oma kokkulepitud ametliku arenguabi eesmärke saavutada.

60. EL viib läbi radikaalsed reformid abi tõhususe parandamiseks, tuginedes abi tulemuslikkust käsitleva 2005. aasta Pariisi deklaratsiooni, 2005. aasta Euroopa arengukonsensuse ning vastastikust täiendavust ja tööjaotust arengupoliitikas käsitleva 2007. aasta ELi tegevusjuhendi täielikule rakendamisele.

61. EL jätkab arengupoliitika sidususe parandamist 2005. aastal kindlaksmääratud kaheteistkümnes valdkonnas, tagades lisaks, et arengupoliitika sidususe põhimõtted on osaks aastatuhande arengueesmärkide ja abi tõhususega seotud rahvusvahelisest tegevusest.

62. EL rakendab täielikult ELi 2007. aasta kaubandusabi strateegiat, püüdes saavutada oma ühise eesmärgi, milleks on 2010. aastaks igal aastal kahe miljardi euro eraldamine kaubandusega seotud ELi abiks (miljard eurot liikmesriikidelt ja miljard eurot Euroopa Ühenduselt), ning püüdes suurendada üldist kaubandusabi kooskõlas üldise ametliku arenguabi suurendamisega. Kaubandusega seotud ELi ühise abi kasvust eraldatakse ligikaudu 50% AKV riikidele.

63. Euroopa Ülemkogu tervitab aastatuhande arengueesmärke käsitlevat ELi tegevuskava. EL teeb oma arengupartneritele ettepaneku osaleda selles kavas, milles määratletakse tähtajaliselt konkreetsed vahe-eesmärgid ja meetmed vaeste toetamist ja majanduskasvu soodustavas arengus põhivaldkondades, nagu vaesuse ja nälja vähendamine, haridus, tervis, keskkond, sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu tugevdamine, vesi, põllumajandus, erasektor ja infrastruktuur, mis aitavad kaasa aastatuhande eesmärkide saavutamise tagamisele 2015. aastaks.

64. EL on kindlalt otsustanud ühiselt ja tõhusalt reageerida uutele, eelkõige kliimamuutuste ja toidu kõrgete hindadega kaasnevatele arengut puudutavatele väljakutsetele. Kliimamuutustega seoses on EL teinud kindla otsuse aidata vajaduse korral arengumaadel, eelkõige kliimamuutuste suhtes kõige haavatavamatel vaestel arengumaadel, astuda samme jätkusuutliku majanduskasvu suunas ning kohaneda kliimamuutustega kooskõlas Balis saavutatud kokkuleppega alustada läbirääkimisi ülemaailmse kliimamuutuste alase kokkuleppe saavutamiseks 2009. aastal Kopenhaagenis. EL teeb tööd 2007. aasta algatuse „Ülemaailmne kliimamuutuste liit" tõhusa elluviimise nimel ning uurib võimalusi leida kliimamuutuste ja nende negatiivse mõjuga tegelemiseks uusi rahalisi vahendeid. Sellega seoses teeb EL tööd muu hulgas ülemaailmset rahastamismehhanismi käsitleva komisjoni ettepaneku alusel.

Barcelona protsess: Vahemere Liit

65. Vahemere piirkond on Euroopa Liidu jaoks nii poliitilises, majanduslikus kui ka sotsiaalses mõttes olulise strateegilise tähtsusega. Barcelona protsess on olnud Euroopa ja Vahemere piirkonna vahelise koostöö keskseks vahendiks alates 1995. aastast ning on võimaldanud oluliselt edendada nii mitme- kui ka kahepoolset koostööd. Varasemale edule tuginedes ja seda kindlustades lisab „Barcelona protsess: Vahemere Liit" liidu suhetesse Vahemere piirkonna riikidega uut hoogu. See täiendab olemasolevaid kahepoolseid suhteid, mida jätkatakse kehtiva poliitika raames.

66. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni 20. mai 2008. aasta teatist ning eelkõige ettepanekuid ELi ja Vahemere piirkonna partnerite vaheliste suhete poliitilise ja institutsioonilise mõõtme laiendamiseks uue poliitilise impulsi kaudu, eelkõige iga kahe aasta tagant peetavate tippkohtumiste abil, ning partnerluse jagatud vastutuse tugevdamiseks kaaseesistuja institutsiooni loomisega, võttes nõuetekohaselt arvesse aluslepingute asjakohaseid sätteid.

67. Selle põhjal viib EL läbi vajalikud konsultatsioonid kõigi Euroopa ja Vahemere piirkonna partneritega, et valmistada ette ühisavaldus, mis võetakse vastu 13. juulil 2008. aastal Vahemere piirkonda käsitleval Pariisi tippkohtumisel.

Idapartnerlus

68. Euroopa Ülemkogu tervitab ettepanekuid Euroopa naabruspoliitika idamõõtme arendamise kohta, mille eesmärk on tugevdada ELi poliitikat Euroopa naabruspoliitika idapoolsete partnerite suunal nii kahepoolsel kui mitmepoolsel tasandil.

69. Euroopa Ülemkogu on ühel nõul, et on tarvis täiendavalt edendada piirkondlikku koostööd ELi idanaabrite vahel ning koostööd ELi ja kõnealuse piirkonna riikide vahel, samuti kahepoolset koostööd ELi ja iga kõnealuse riigi vahel, võttes aluseks eristatud ja individuaalse lähenemisviisi, jäädes truuks Euroopa naabruspoliitika kui ühtse ja sidusa poliitikaraamistiku iseloomule. Lisaks peaks selline koostöö pakkuma lisandväärtust ja täiendama Euroopa naabruspoliitika raames ja sellega seoses juba käimasolevat ja kavandatavat mitmepoolset koostööd, eelkõige Musta mere sünergiat ja põhjamõõdet.

70. Vastavalt sellele kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni üles tööd jätkama ja esitama nõukogule 2009. aasta kevadel vastavate algatuste alusel ettepaneku idapartnerluse meetmete kohta.

Muud küsimused

71. Euroopa Ülemkogu tervitab julgustavat edu, mida on saavutatud 2007. aasta juunis vastu võetud ja Kesk-Aasiaga loodavat uut partnerlust käsitleva ELi strateegia rakendamisel. Ülemkogu ootab Euroopa Liidu ja Kesk-Aasia partnerluse täiendavat tugevdamist.

72. Euroopa Ülemkogu tunneb endiselt suurt muret olukorra pärast Zimbabwes ja kordab taas, et lähenev presidendivalimiste teine voor, mis leiab aset 27. juunil, peab toimuma rahumeelses, vabas ja õiglases õhkkonnas vastavalt rahvusvahelistele normidele ja standarditele. Senine vägivald, ähvardused ja valitsusväliste organisatsioonide vastane tegevus, mille eesmärk on peatada abi ja rahvusvahelise üldsuse juurdepääs maapiirkondadele, suurendavad veelgi Zimbabwe rahva ja rahvusvahelise üldsuse muret seoses sellega, mis tingimustes viiakse läbi Zimbabwe tuleviku jaoks nii oluline hääletamine. Euroopa Liit avaldab kahetsust selle üle, et tema pakkumine valimisi jälgida on tagasi lükatud. On äärmiselt oluline, et Zimbabwe tavakodanikud läheksid valimiste päeval hääletama ja et nende hääled loetaks kiiresti ja läbipaistvalt kooskõlas Lõuna-Aafrika Arenguühenduse enda eeskirjade ja standarditega. Zimbabwelastel tuleks lubada vabalt otsustada oma tuleviku üle, mis rajab tee riigi poliitilisele stabiilsusele. Vaba ja õiglane presidendivalimiste järelvoor on äärmiselt tähtis valitseva kriisiolukorra lahendamiseks. Euroopa Ülemkogu kutsub Lõuna-Aafrika Arenguühendust ja Aafrika Liitu lähetama nii kiiresti kui võimalik suurel arvul valimisvaatlejaid ning tagama nende jätkuva kohaloleku kuni valmisprotsessi lõpuleviimiseni ja tulemuste ametliku teatavakstegemiseni. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas oma valmisolekut võtta lisameetmeid nende vastu, kes vastutavad vägivalla eest. EL on valmis toetama Zimbabwe demokraatlikku, legitiimset ja reformimeelset valitsust ning sellega suhteid taastama.

73. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks nõukogu 16. juuni istungi (üldasjad ja välissuhted) arutelu Sudaani olukorra üle. Ülemkogu on sügavalt mures selle üle, et Sudaani ametivõimud ei tee koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga, ning kutsub Sudaani valitsust üles Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga, ELi ja rahvusvahelise üldsusega konstruktiivset koostööd tegema. Euroopa Ülemkogu kutsus üldasjade ja välissuhete nõukogu üles edaspidigi jälgima tähelepanelikult arenguid Sudaanis ning kaaluma lisameetmete võtmist, juhul kui Sudaan ei tee täiel määral koostööd ÜRO ja teiste institutsioonidega, sealhulgas Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga.

74. Euroopa Liit väljendab oma jätkuvat muret humanitaarolukorra üle Birmas/Myanmaris pärast seda, kui piirkonda tabas orkaan Nargis. Liit tervitab ÜRO ja ASEANi riikide jõupingutusi ning selle tulemusel rohkema abi jõudmist orkaanist kannatada saanud 2,4 miljoni inimeseni, kuid kutsub Birma/Myanmari ametivõime üles kõrvaldama kõik rahvusvahelise abi jagamisele veel kehtivad piirangud. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et kuigi kõige otsesem prioriteet on humanitaarabi andmine, on vajadus tõelise demokraatiale ülemineku järele Birmas/Myanmaris tugevam kui kunagi varem. Ülemkogu väljendab sügavat kahetsust Birma/Myanmari ametivõimude otsuse üle pikendada Daw Aung San Suu Kyi koduaresti ning kordab oma üleskutset vabastada kõik poliitvangid. Euroopa Ülemkogu avaldab kahetsust selle üle, et referendumi läbiviimise viis ei toetanud kõiki pooli kaasavat ja läbipaistvat rahvusliku leppimise protsessi, mis on riigi ainus tee jõukuse ja stabiilsuse saavutamiseks. Euroopa Ülemkogu kutsub ametivõime üles tagama, et 2010. aastaks väljakuulutatud valimised valmistatakse ette ja viiakse läbi moel, mis toetab usutavat ja kõiki pooli kaasavat üleminekut demokraatiale. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu ÜRO peasekretäri isiklikku osalemist ja rõhutab, et toetab täielikult tema heade teenete missiooni.

75. Euroopa Ülemkogu tervitab hiljutisel ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide tippkohtumisel vastu võetud Lima deklaratsiooni ning kutsub üles tegema vajalikke jõupingutusi, et viia allpiirkondlikud läbirääkimised lõpule 2009. aastaks.

76. Euroopa Ülemkogu kiidab heaks eesistujariigi aruande EJKP kohta, mis hõlmab järgmise eesistujariigi volitusi. Euroopa Ülemkogu kiidab samuti heaks iga-aastase aruande ELi tegevuse kohta konfliktide ennetamise valdkonnas; järgmisi eesistujariike kutsutakse üles toetuma saavutatud märkimisväärsele edule, et suurendada liidu ühtsust, suutlikkust ja aktiivsust selles valdkonnas.

77. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas, et laste, eelkõige relvakonfliktidest mõjutatud laste õiguste edendamine ja kaitse on ELi välistegevuse prioriteet. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni ja liikmesriike üles jätkama inimõigustealaste, julgeoleku- ja arengupoliitikate ja -programmide järjepidevuse, vastastikuse täiendavuse ja koordineerimise tagamist, et käsitleda tulemuslikul, järjepideval ja igakülgsel moel relvakonfliktide lühiajalist, keskpikas perioodis avalduvat ja pikaajalist mõju lastele.

78. Euroopa Ülemkogu tunnustab jõupingutusi, mida on tehtud kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta edendamiseks. Sellega seoses tunnistab ülemkogu, et kultuurialane koostöö ja kultuuridevaheline dialoog on kõigi asjaomaste välispoliitikate lahutamatu osana väärtuslikud, võttes arvesse kultuuri ELi välissuhetes käsitleva konverentsi „*New Paradigms, New Models & Culture in the EU External Relations"* soovitusi ja Tsivilisatsioonide Liidu raames käimasolevat tööd. Euroopa Ülemkogu rõhutab, kui tähtis on kultuurialane koostöö poliitiliste protsesside ja kitsaskohtade käsitlemisel kodanikuühiskonnaga peetava dialoogi alusel, inimestevaheliste kontaktide edendamisel ja heanaaberlike suhete soodustamisel.

LISA

DEKLARATSIOON LÄÄNE-BALKANI RIIKIDE KOHTA

On tehtud märkimisväärseid jõupingutusi, et muuta Lääne-Balkani riikide Euroopa-väljavaadet käegakatsutavamaks ja kogu piirkonna inimestele nähtavamaks. Viidates komisjoni teatisele „Lääne-Balkani riikide ELiga ühinemise väljavaadete avardamine", rõhutab Euroopa Ülemkogu järgmise kolme valdkonna tähtsust:

1) Ühenduse poliitikate laiendamine Lääne-Balkani riikidele ja piirkondliku koostöö parandamine

Süvendamaks ELi ja kõnealuse, Euroopa-väljavaadetega piirkonna vahel käimasolevat koostööd ja parandamaks piirkondlikku koostööd, Euroopa Ülemkogu:

- kutsub üles tegema jõupingutusi, et innustada Lääne-Balkani riikide osalemist **ühenduse programmides ja asutustes**;
- ootab huviga läbirääkimiste alustamist, et koostada **transpordiühenduse asutamisleping Lääne-Balkani riikidega** ja see kiiresti sõlmida;
- tunnistab, et on oluline tõhusalt rakendada **energiaühendust** Kagu-Euroopas;
- rõhutab, kui oluline on **koostöö ja reformid vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonnas**, jagades ELi kogemusi võitluses organiseeritud kuritegevuse ja terrorismiga ning soovitab valmistada ette esimene Kagu-Euroopa organiseeritud kuritegevuse ohu hinnang Bukarestis asuva SECI keskuse koordineerimisel;
- tunnustab **tsiviil- ja kaubandusasjades tehtava õigusalase koostöö** edendamise tähtsust;
- tervitab edusamme, mis on tehtud Lääne-Balkani riikide assotsieerimisel ühenduse **kodanikukaitse mehhanismiga**, ning rõhutab Euroopa Komisjoni kavatsust koostööd veelgi tugevdada, sealhulgas katastroofiohu vähendamise algatuse käivitamisega;
- tunnistab stabiilsuspaktilt **piirkondlikule koostöönõukogule** ülemineku ja **Kesk-Euroopa vabakaubanduslepingu** raames toimuva koostöö tähtsust ning lubab täielikku toetust piirkondlikul isevastutusel põhineva piirkondliku koostöö sellistele vormidele.

2) Inimestevaheliste kontaktide hõlbustamine ja kodanikuühiskonna arendamine

Lääne-Balkani riikide ja ELi inimeste vaheliste kontaktide edendamine on üliolu line, kuna see hõlbustab paremat vastastikust mõistmist ja leppimist ning edendab ELi aluspõhimõtteid. Seetõttu Euroopa Ülemkogu:

- tervitab **viisanõude kaotamise** üle peetava dialoogi edukat käivitamist, nagu on mainitud Euroopa Ülemkogu järelduste punktis 54;
- toetab komisjoni kavatsust anda Lääne-Balkani riikidest pärit tudengitele rohkem **stipendiume** programmi Erasmus Mundus raames;
- tunnistab **„Lääne-Balkani teadustegevuse korraldamise töörühma"** olulisust. Ülemkogu kutsub üles jätkama koostööd teadus- ja uurimistegevuse valdkonnas;
- toetab ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames uue rahastamisvahendi loomist, et edendada **kodanikuühiskonna** arengut ja dialoogi Lääne-Balkani riikides, tugevdades samal ajal partnerlust ja sidemeid ELi liikmesriikide kodanikuühiskondadega.

3) Majandus- ja sotsiaalareng ning hea valitsemistava tugevdamine

EL jätkab tihedat koostööd Lääne-Balkani riikidega, et tugevdada sotsiaal-majanduslikku arengut ja head valitsemistava, ning toetab piirkonnas edasisi edusamme ja reforme. Sel eesmärgil Euroopa Ülemkogu:

- tervitab algatust luua aastaks 2010 laiaulatuslik **Lääne-Balkani investeerimiskeskkond**. Ülemkogu kutsub üles kiiresti ellu viima nõukogu (ECOFIN) 14. mai 2008. aasta järeldustes märgitud eesmärke;
- avaldab tunnustust **piirkondliku avaliku halduse kooli (ReSPA)** tööle ning kutsub üles arendama see kool välja täiemahuliseks õppeasutuseks;
- tunnistab **kultuurikoostöö** põhjapanevat **panust** Euroopa väärtuste ja kultuuridevahelise dialoogi edendamisse Lääne-Balkani riikides, edendades seeläbi demokratiseerimist, leppimist ja inimõiguste austamist.